

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КУЛЬТУРА ЯК ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ДУХУ

(БАГАТОГРАННІСТЬ І НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ)

Збірник матеріалів

VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів

28 жовтня 2025 року

Львів 2025

«Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)»: збірник матеріалів VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 28 жовтня 2025 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2025. 382 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Ярослав ІЛЬЧИШИН, кандидат педагогічних наук

Ігор КОВАЛЬ, кандидат педагогічних наук

Лідія ВЕРБИЦЬКА, кандидат філологічних наук

Ірина БАБІЙ, кандидат педагогічних наук

Христина ВЕРБИЦЬКА, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент

Тетяна БОТВИН, доктор філософії, доцент

Марія ІВАНЧЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент

Марина КУЛЬЧИЦЬКА, кандидат філологічних наук, доцент

Галина ХЛИПАВКА, кандидат педагогічних наук

Тетяна КОНІВЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент

Тетяна ПУНДИК

Технічне оформлення: **Андрій БАБИЧ**

Збірник укладено за матеріалами VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів «Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)» 28 жовтня 2025 року.

Матеріали друкуються українською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій

- Секція 1. Мова як інструмент гібридної війни.
- Секція 2. Українська культурно-національна складова світової цивілізації. Культура і війна.
- Секція 3. Етичне й естетичне в культурі. Релігія як сфера культури.
- Секція 4. Соціально-психологічні чинники культуротворення. Соціокультурний вимір науки. Інформаційно-комунікаційні технології як новітня форма існування культури.
- Секція 5. Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. Гендерна чутливість у культурі.

За точність наведених фактів, самостійність наукового аналізу та нормативність стилістики викладу, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідають автори матеріалів та їхні керівники.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гулюк С. “Ми не повинні втратити те, що руйнує ворог”: Як Україна відновлює культурні та історичні пам’ятки під час війни. URL: <https://bzh.life/ua/gorod/1714387599--mi-povinni-vtratiti-te-shcho-ruynue-vorog/>
2. Степанюк І. Мадрид, Нью-йорк, Краків: 7 виставок українських митців закордоном URL: <https://www.esthetegazeta.com/post/7-vystavok-ykrayinskyh-mytsiv-zakordonom>
3. Укрінформ. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3988458-v-ukraini-pid-cas-povnomasstabnoi-vijni-poskodzeni-1453-pamatki-kulturnoi-spadsini.html>

УДК 78.071.1 (477)

ЯК ЗВУЧАТЬ РІЗНІ ОБЛАСТІ УКРАЇНИ: МУЗИЧНИЙ ПРОЄКТ ЄВГЕНА

ФІЛАТОВА

Ольга ЛЕВИЦЬКА

Науковий керівник – Галина Григорівна ХЛИПАВКА, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації, кандидат педагогічних наук

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Сучасна українська культура дедалі активніше осмислює власну ідентичність у звуковому вимірі. У добу цифровізації музика стає не лише формою мистецького самовираження, а й способом відтворення національної пам’яті. Як зазначає Н. Рябуха, «звуковий образ культури — це дзеркало духовного досвіду суспільства, яке навчається чути себе» [3, с. 26]. Саме тому в останнє десятиліття в Україні спостерігається підвищений інтерес до етнічних мотивів, автентичного співу, народних інструментів і локальних звуків, що стають матеріалом для новітніх музичних форм.

Одним із найпомітніших прикладів такого осмислення є музичний проєкт «Як звучить Україна», ініційований композитором і продюсером Євгеном Філатовим (The Maneken). Митець відомий своїм прагненням поєднувати електроніку з народними елементами, створюючи синтез, у якому традиція набуває сучасного звучання. За словами самого Філатова, мета його творчості — «показати, що українська музика може бути сучасною і водночас глибоко національною» [4].

Ідея проєкту полягає в осмисленні акустичного портрета України. Музикант подорожує різними регіонами, збираючи унікальні звуки середовища: співи жителів, гру народних інструментів, дзвони церков, шум транспорту, шелест вітру, тріск вогню. Усе це стає складниками музичних композицій, які передають неповторну атмосферу кожної області. Така

форма музичного документування поєднує в собі елементи польової етномузикології, саунд-арту й культурної антропології [1, с. 29].

Особливістю проєкту є його аудіовізуальний характер: кожен епізод супроводжується відеорядом, що відтворює життя регіону — від Карпат до Півдня України. Глядач і слухач одночасно спостерігає, як із побутових звуків народжується музика, а звичайна вулиця чи село перетворюються на сцену. Така естетика відповідає сучасному культурному напрямку, який у науці називають «акустичною екологією», тобто вивченням гармонії звукового середовища й людини.

У першому сезоні проєкту представлені Київ, Львів, Одеса, Чернігів та Карпати. Київ у Філатова звучить ритмічно й урбаністично: шум метро, кроки людей, гул машин і музика вуличних виконавців — своєрідна симфонія мегаполіса. Львів — поєднання старовинних трамваїв, дзвонів собору, гри на скрипці й співу хору. Місто постає як простір європейської культури, що поєднує минуле та сучасність. Карпати — велична природна симфонія: трембіта, скрипка, народний спів, шум вітру. Цей трек передає духовну силу гірського простору. Південь України — це шум моря, крики чайок, голоси рибалок — відчуття відкритості й свободи.

Таким чином, кожен регіон отримує свою звукову ідентичність, а вся країна — цілісний акустичний образ. Науковий інтерес до подібних проєктів пояснюється тим, що вони поєднують мистецький, етнографічний і культурологічний рівні. Філатов, як і чимало українських митців нового покоління, реалізує ідею синтезу: «минуле й сучасність не протистоять одне одному, а створюють гармонійну єдність» [2, с. 39]. Ця думка перегукується з концепцією музичної ідентичності нації, яку Х. Охїтва визначає як «індикатор культурної цілісності та самоусвідомлення» [2, с. 41].

Проєкт «Як звучить Україна» можна також розглядати як освітньо-культурний феномен. Він знайомить молоде покоління з традиційними музичними формами, демонструє, що український фольклор є живим і здатним до оновлення. У цьому контексті звуковий ландшафт виступає не лише мистецьким, а й пізнавальним середовищем, у якому слухач «вчиться чути» країну, її мову, людей і природу [1].

У ширшому сенсі проєкт Філатова є виявом тієї культурної тенденції, яку можна назвати акустичною реконструкцією національної пам'яті. У часи, коли війна й міграційні процеси змінюють соціальний ландшафт України, фіксація звуків регіонів набуває символічного значення — як акт збереження автентичності. Це підтверджує тезу, що звукова культура є однією з форм духовної стійкості нації [1; 3].

Отже, ініціатива Євгена Філатова «Як звучить Україна» — це не просто мистецький експеримент, а форма культурної медитації, у якій звук стає способом пізнання себе. Традиція постає не як архаїчна пам'ять, а як живий простір сучасного слухання, у якому минуле та сьогодення зливаються у спільну мелодію української культури [1; 4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Звуковий ландшафт як об'єкт культурологічних досліджень // Культура і мистецтво. – 2023. – № 4. – С. 26–32.
2. Охітва Х. Національна музична ідентичність як чинник формування культурного простору України. – Київ: НАКККіМ, 2021. – 56 с.
3. Рябуха Н. Звуковий образ як феномен культури: досвід міждисциплінарного підходу // Культура і сучасність. – 2014. – № 1. – С. 25–30.
4. Філатов Є. Як звучить Україна [YouTube-канал]. – URL: <https://www.youtube.com/@themaneken>.

УДК 791.43(477)

МСТИСЛАВ ЧЕРНОВ: КУЛЬТУРА СВІДЧЕННЯ ЯК ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ДУХУ

Дарина ГУСАК

*Науковий керівник – Галина ХЛИПАВКА, доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації, кандидат педагогічних наук
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності*

У ХХІ столітті культура повертається до своєї сутності — збереження людського досвіду у світі, де панує руйнування. Як зазначає М. Попович, «культура — це пам'ять людства, його здатність усвідомлювати трагедії, не втрачаючи гідності» [4, с. 112]. В умовах війни мистецтво втрачає дистанцію: воно перетворюється на акт свідчення, на спосіб залишити слід правди й співчуття. Саме ця риса формує феномен культури свідчення, який в українському контексті набув особливої ваги після 2014 року.

Документалістика є мистецтвом правди. Вона не лише відтворює реальність, а й виявляє її духовний сенс. Український кінокритик Д. Дроздовський наголошує, що «у добу катастрофи документаліст стає літописцем духу, який записує не лише події, а й цінності» [2, с. 47]. Сучасна українська документалістика, що виросла на досвіді Революції Гідності та війни, стала простором духовного опору. Вона не лише зберігає історію, а й формує суспільну свідомість. Як зауважує О. Забужко, «війна оголює справжні сенси культури — показує, чи є в ній людяність» [3, с. 59].